

ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА

УДК 331.526:332.122

DOI: <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2020-5-17>

Довбенюк Д.А.

аспірант
Інституту підготовки кадрів
Державної служби зайнятості

Dovbeniuk Dmytro

PhD student
State Employment Service Training Institute

ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ НОВИХ РОБОЧИХ МІСЦЬ У РЕГІОНАХ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

PROSPECTS OF NEW WORKPALACE CREATION IN THE REGIONS OF UKRAINE ON THE DIGITAL ECONOMY DEVELOPMENT CONTEXT

Статтю присвячено розвитку цифрової економіки у регіонах України та її впливу на регіональні ринки праці. Досліджено важливість розвитку цифрової економіки у сучасному світі. Дано визначення понять «цифрова економіка» та «регіональний ринок праці». Проаналізовано основні компоненти цифрової економіки. Досліджено рівень доступу населення регіонів до Інтернету як основної технічної бази розвитку цифрової економіки. Здійснено порівняння рівня зайнятості регіону та рівня доступу населення до Інтернету. Проаналізовано попит та пропозицію на фахівців ІТ-галузі в регіонах України. Визначено найсприятливіші регіони для створення нових робочих місць цифрової економіки. Досліджено діяльність державних установ та організацій щодо регулювання цифрової економіки в Україні та його вплив на регіональні ринки праці.

Ключові слова: цифрова економіка, регіональний ринок праці, рівень доступу до Інтернету, рівень зайнятості, створення робочих місць.

Статья посвящена развитию цифровой экономики в регионах Украины и ее влиянию на региональные рынки труда. Исследована важность развития цифровой экономики в современном мире. Дано определение понятий «цифровая экономика» и «региональный рынок труда». Проанализированы основные компоненты цифровой экономики. Исследован уровень доступа населения регионов к Интернету как основной технической базе развития цифровой экономики. Проведено сравнение уровня занятости региона и уровня доступа населения к Интернету. Проанализированы спрос и предложение на специалистов ИТ-отрасли в регионах Украины. Определены самые благоприятные регионы для создания новых рабочих мест цифровой экономики. Исследована деятельность государственных учреждений и организаций по регулированию цифровой экономики в Украине и их влияние на региональные рынки труда.

Ключевые слова: цифровая экономика, региональный рынок труда, уровень доступа к Интернету, уровень занятости, создание рабочих мест.

The article is devoted to digital economy development on the regions of Ukraine. Digital transformation as a modern way of life and its influence that provides structural changes on Ukrainian regional labor market is identifying as the topicality of the article. The influence of digital economy on Ukrainian regional labor markets is discovered. The definition of “digital economy” is created. Key concepts of labor market regulation are allocated. The definition of “regional labor market” is created. The infrastructure, e-business and e-commerce are analyzed like key components of digital economy. The infrastructure is allocated as fundamental component for digital economy development.

Internet connection level of Ukrainian regions is discovered as an important technology for digital economy development. The best and the worst regions by the level of Internet connection are identifying. Ukrainian regional labor market employment rate is analyzed. The comparing of regional Internet connection level and regional employment rate is conducted. Three clusters of regions are allocated for creating new workplaces in digital economy. The difference of three clusters of regions for creating new workplaces in digital economy is characterized. The best and the worst regions by Internet connection level for creating new workplaces in digital economy are identifying. The regional labor market in IT-sector supply and demand is analyzed. The number of resumes on one vacancy on Ukrainian regional labor market is analyzed. Most common regions for creating new workplaces in digital economy are identifying. Proposes for increasing of new workplace quantity are done. Ukrainian legislation that regulates digital economy and labor market is discovered. Proposes for legislation improvement on digital economy influence on regional labor markets are done. The state services activity and influence on digital economy development is discovered. The state service influence on creation new workplaces in digital economy is analyzed. Proposes of improvement for state services activity and influence on digital economy development are done.

Keywords: digital economy, regional labor market, Internet connection level, employment rate, job creation.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. На сучасному етапі розвитку світовий ринок праці поступово трансформується. Це зумовлено багатьма чинниками, але провідним із них є становлення у більшості країн цифрової економіки. На зміну старим формам передачі інформації приходять нові, більш зручні, набагато швидші та ефективніші. Змінюється фінансовий світ. Більшість операцій здійснюється у безготівковій формі. З'являються нові галузі і підгалузі індустрії, зокрема Інтернет речей. Виробничий процес поступово автоматизується, серед основних засобів усе більше місце займає робототехніка, що запрограмована виконувати більшість виробничих операцій без людського втручання. Колосально зросла кількість користувачів смартфонів та інших «розумних» пристроїв, які стали невід'ємною частиною людського існування. Дані зміни призводять до структурних зрушень на ринку праці, формуючи нові робочі місця – робочі місця цифрової економіки. Але ці технологічні трансформації у нашій країні відбуваються дуже повільно, незважаючи на створення в Україні таких державних установ, як Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації, а також Міністерство цифрової трансформації України. Технологічна база регіонів України розвинена нерівномірно, тому необхідно визначити, які з них мають найсприятливіші умови для створення робочих місць цифрової економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Проблеми поширення та цифрових технологій і трансформація у цьому зв'язку структури ринку праці в контексті впровадження інформаційних робочих місць і вибухового зростання попиту на фахівців, які мають новітні компетентності, є об'єктом досліджень провідних українських науковців, зокрема Л.О. Матвейчук, Г.Т. Карчевої, О.О. Герасименка. Слід відзначити професора А.М. Колодта, який наголошує на домінуванні у XXI ст. робочих місць Індустрії 4.0, поширенні інформаційних технологій у всіх галузях економіки і сферах праці.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Проблеми впливу цифрової економіки на регіональні ринки праці потребують додаткового вивчення. Недослідженими залишаються питання техніч-

ного потенціалу України для формування робочих місць цифрової економіки. Більш детальний аналіз потребує ринок праці ІТ-галузі у регіонах.

Формулювання цілей статті (**постановка завдання**). Метою дослідження є аналіз теоретичних та практичних засад наслідків для сфери зайнятості поширення в Україні Індустрії 4.0 та інформаційних технологій, особливо у регіональному аспекті, вивчення засобів державного стимулювання і державної підтримки найбільш перспективних регіонів для створення робочих місць цифрової економіки.

Вклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У сучасному світі, де швидкими темпами виникають технологічні інновації, з'явився новий тип економічних відносин, притаманних цифровій економіці. Одне з найбільш широко розкритих визначень поняття «цифрова економіка» запропоновано Л.О. Матвейчуком. Проаналізувавши вітчизняні та зарубіжні наукові праці, а також думки експертів ІТ-сфери, Л.О. Матвейчук доходить висновку, що цифрова економіка – це модель взаємодії всіх учасників економічних процесів інформаційного суспільства, яка побудована на використанні інформаційних комп'ютерних технологій та електронних каналів зв'язку із застосуванням електронного документообігу [1, с. 119].

Цифрова економіка зумовлює появу нових фахівців на ринку праці. З'являються нові професії, які потребують відповідних знань та кваліфікації. Робочі місця цифрової економіки можуть згенерувати високу додану вартість для товарів і послуг, що позитивно вплине на темп приросту ВВП країни. Це, своєю чергою, призводить і до цифрової трансформації регіональних ринків праці.

Та сама ситуація стосується й ринку праці регіону, але з урахуванням особливостей, які йому притаманні. Під регіональним ринком праці автор розуміє систему соціально-економічних відносин територіально цілісної частини країни зі своїм яскраво вираженим природним середовищем, структурою економіки, глибокими та різноманітними зв'язками між ними, закінченим циклом відтворення, спільними рисами історичного розвитку, виробничими навиками, соціально-культурними традиціями населення, функціональними особливостями, в якій взаємодіють роботодавці, наймані працівники, приватні і державні трудові посередники на предмет задоволення

попиту на працю (створення відповідних робочих місць) та пропозиції робочої сили, яка володіє інформаційними технологіями.

Процес переходу до цифрової економіки впливатиме не лише на зміну економічної ситуації в регіоні, а й зумовить значні соціально-культурні зміни його населення, що спричинить зміну робочих процесів. Наведемо найпростіші приклади. На зміну звичайному листуванню прийшла спочатку електронна пошта, а потім соціальні мережі і месенджери. Використання стаціонарних телефонів із кожним роком скорочується, оскільки зростає кількість користувачів мобільного зв'язку, який теж найближчим часом може змінитися на Інтернет-зв'язок. Паперовий документообіг поступово трансформується в електронний. Класичні архіви змінюються на цифрові аналоги. Таких прикладів можна навести безліч.

До незаперечних переваг цифрової економіки віднесено [2, с. 110]:

- стрімке зростання продуктивності праці;
- підвищення конкурентоспроможності компаній;
- створення нових робочих місць у секторі інформаційно-комунікаційних технологій та інших дочірних секторах;
- зниження витратності виробництва;
- більш повне задоволення матеріальних потреб членів суспільства.

Робочі місця цифрової економіки повністю змінять підхід до господарської діяльності у всіх галузях господарства. Це призведе до трансформації виробництва на підприємствах із використанням нових підходів, таких як:

- використання модульного підходу, що дає змогу комбінувати різні варіанти масового виробництва з індивідуальним дизайном;
- залучення системи управління, що дає змогу в реальному часі відслідковувати процес замовлення матеріалів, доставки, підготовки і випуску продукції;
- застосування системи ідентифікації матеріалів і продукції в процесі організації виробництва та доставки готової продукції;
- домінування гнучкого універсального виробництва за мінімальної участі людини [2, с. 111].

Такі підходи повністю змінюють ринок праці, у тому числі й регіональний. Зростатиме попит на висококваліфікованих фахівців, які матимуть навички програмування. Натомість робітничі професії знаходяться під загрозою, оскільки їхню роботу може повністю замінити автоматизована робототехніка.

Але формування цифрової економіки зараз знаходиться на початковому етапі. Хоча вже є країни, де на підприємствах виробничий процес здійснюється повністю автоматично, людина лише контролює роботу техніки. Усе ж така тенденція не стала поки що масовою, незважаючи на всі переваги у плані продуктивності праці автоматизованої робототехніки порівняно з працею людини. Сьогодні цифрова економіка стрімко розвивається у сферах надання послуг, створюючи робочі у IT-секторі.

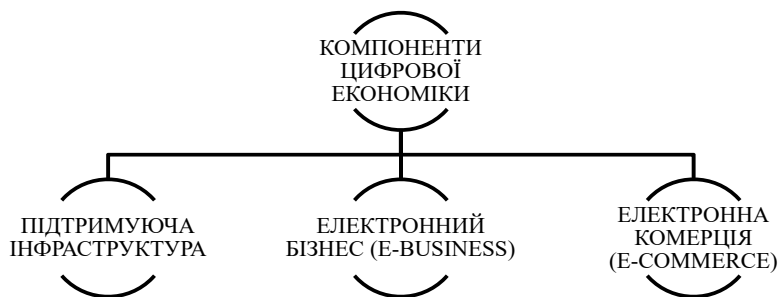

Рис. 1. Основні компоненти цифрової економіки [3, с. 14]

Загалом цифрова економіка включає у себе три основні компоненти (рис. 1).

Як справедливо зазначено у [3, с. 14], до підтримуючої інфраструктури належать програмне та апаратне забезпечення, мережеве підключення, телекомунікації та ін. Другим компонентом є електронний бізнес (e-business) – ведення господарської діяльності та бізнес-процесів через комп'ютерні мережі. Третій елемент включає електронну комерцію (e-commerce) – дистрибуцію товарів через мережу Інтернет.

Для аналізу змін на регіональному ринку праці необхідно спрогнозувати розвиток зазначених компонентів цифрової економіки з урахуванням особливостей (специфіки) конкретного регіонального ринку праці.

Основною характеристикою підтримуючої інфраструктури цифрової економіки є доступ населення до мережі Інтернет. Найбільш поширеними ресурсами для цього є використання широкопasmового доступу (далі – ШСД). Для оцінки розвитку даних ресурсів використаємо показники забезпеченості домогосподарств фіксованим доступом до Інтернету у розрахунку на 100 домогосподарств (рівень доступу до фіксованого Інтернету). Цей показник характеризує рівень технічної бази регіону як передумови для створення робочих місць цифрової економіки. Його порівняння з рівнем зайнятості у конкретному регіоні дасть змогу визначити регіональні ринки праці, де рівень доступу до Інтернету перевищуватиме рівень зайнятості. Саме там найдоцільніше створювати робочі місця цифрової економіки. Як свідчить аналіз даних Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації (рис. 2), у 2019 р. це шість регіонів: м. Київ, Київська, Одеська, Львівська, Запорізька, Волинська області. Тут зазначений показник знаходиться у межах від 51 до 78 користувачів на 100 домогосподарств [4].

Водночас найнижчий рівень доступу до фіксованого Інтернету спостерігався у Луганській, Чернігівській, Кіровоградській, Донецькій, Чернівецькій, Житомирській та Черкаській областях. Показники знаходяться в межах від 26 до 33 користувачів на 100 домогосподарств.

Якщо порівнювати рівень зайнятості в регіонах із показниками доступу до фіксованого Інтернету, то, відповідно до даних рис. 2, регіони можна згрупувати у три умовні кластери:

I – Волинська (рівень доступу до фіксованого Інтернету – 51%, рівень зайнятості – 46%), Запорізька

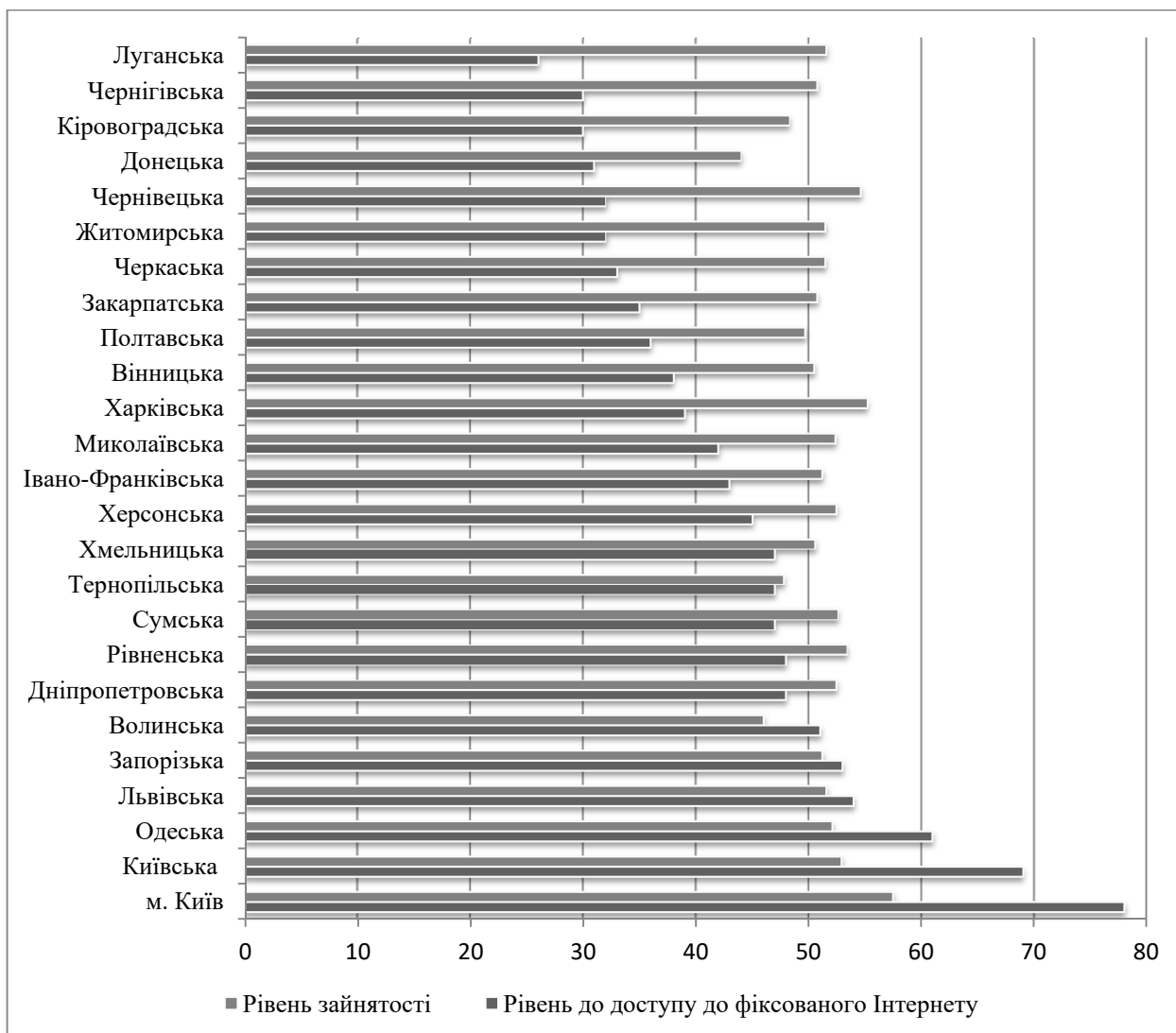

Рис. 2. Показники рівня доступу до фіксованого Інтернету та рівня зайнятості в регіонах України в 2019 р. [4; 5]

(рівень доступу до фіксованого Інтернету – 53%, рівень зайнятості – 51,2%), Львівська (рівень доступу до фіксованого Інтернету – 54%, рівень зайнятості – 51,6%), Одеська (рівень доступу до фіксованого Інтернету – 61%, рівень зайнятості – 52,1%), Київська (рівень доступу до фіксованого Інтернету – 69%, рівень зайнятості – 52,9%) області та місто Київ (рівень доступу до фіксованого Інтернету – 78%, рівень зайнятості – 57,5%). У даному кластері показники рівня зайнятості значно нижчі, ніж показники доступу до фіксованого Інтернету.

II – Івано-Франківська (рівень доступу до фіксованого Інтернету – 43%, рівень зайнятості – 51,2%), Херсонська (рівень доступу до фіксованого Інтернету – 45%, рівень зайнятості – 52,5%), Хмельницька (рівень доступу до фіксованого Інтернету – 47%, рівень зайнятості – 50,6%), Тернопільська (рівень доступу до фіксованого Інтернету – 47%, рівень зайнятості – 47,8%), Сумська (рівень доступу до фіксованого Інтернету – 47%, рівень зайнятості – 52,6%), Рівненська (рівень доступу до фіксованого Інтернету – 48%, рівень зайнятості – 53,4%) та Дніпропетров-

ська (рівень доступу до фіксованого Інтернету – 48%, рівень зайнятості – 52,5%) області. У даному кластері показники рівня зайнятості дещо перевищують показники рівня доступу до фіксованого Інтернету.

III – Луганська (рівень доступу до фіксованого Інтернету – 26%, рівень зайнятості – 51,6%), Чернігівська (рівень доступу до фіксованого Інтернету – 30%, рівень зайнятості – 50,8%), Кіровоградська (рівень доступу до фіксованого Інтернету – 30%, рівень зайнятості – 48,3%), Донецька (рівень доступу до фіксованого Інтернету – 31%, рівень зайнятості – 44%), Чернівецька (рівень доступу до фіксованого Інтернету – 32%, рівень зайнятості – 54,6%), Житомирська (рівень доступу до фіксованого Інтернету – 32%, рівень зайнятості – 51,5%), Черкаська (рівень доступу до фіксованого Інтернету – 33%, рівень зайнятості – 51,5%), Закарпатська (рівень доступу до фіксованого Інтернету – 35%, рівень зайнятості – 55,8%), Полтавська (рівень доступу до фіксованого Інтернету – 36%, рівень зайнятості – 49,7%), Вінницька (рівень доступу до фіксованого Інтернету – 38%, рівень зайнятості – 50,5%), Харківська (рівень доступу до

Таблиця 1

**Кількість вакансій та резюме
у сфері ІТ-індустрії у регіонах України
станом на жовтень 2020 р. [6]**

	Вакансії	Резюме	Кількість резюме на 1 робоче місце
Луганська	4	89	22
Івано-Франківська	40	620	16
Вінницька	81	1020	13
Донецька	42	536	13
Чернівецька	29	376	13
Тернопільська	32	382	12
Львівська	326	3443	11
Полтавська	52	587	11
Сумська	30	343	11
Миколаївська	77	699	9
Одеська	346	3052	9
Рівненська	45	403	9
Черкаська	48	442	9
Закарпатська	29	246	8
Запорізька	180	1422	8
Кіровоградська	31	254	8
Чернігівська	42	338	8
Волинська	57	415	7
Житомирська	57	414	7
Херсонська	55	389	7
Дніпропетровська	527	3375	6
Київська	2359	13797	6
Харківська	599	3800	6
Хмельницька	67	408	6
м. Київ	5155	13657	3

фіксованого Інтернету – 39%, рівень зайнятості – 55,2%) та Миколаївська (рівень доступу до фіксованого Інтернету – 52,4%, рівень зайнятості – 42%) області. У даному кластері рівень зайнятості суттєво перевищує рівень доступу до фіксованого Інтернету.

Регіони, що входять до I кластеру, мають суттєвий потенціал до формування нових робочих місць цифрової економіки. Інтернет-покриття у цих регіонах створює достатню технічну базу для нарощування потужностей цифрової економіки. Рівень зайнятості ще недостатньо високий, щоб повною мірою використати наявні потужності. У даних регіонах галузі цифрової економіки можуть стати одними з основних у структурі формування валового регіонального продукту. Це означає, що є доцільність державної підтримки створення і розвитку робочих місць цифрової економіки.

Регіони II кластеру характеризуються незначним переважанням рівня зайнятості над показником доступу до Інтернету. Такі регіони також мають технічну базу, але наявний рівень зайнятості її покриває. Цифрова економіка у регіонах II кластеру буде мати місце, але технічна база ще не дає їй змогу зайняти лідируючі позиції у формуванні валового регіонального продукту. Доцільність створювати робочі місця цифрової економіки також є, але паралельно необхідно поліпшувати технічні можливості, тобто створювати умови для більш широкого доступу населення до Інтернету.

Регіони III кластеру мають значно вищі показники рівня зайнятості порівняно з рівнем доступу до фіксованого Інтернету. Це означає, що технічна база недостатньо сформована для створення робочих місць цифрової економіки. У формуванні валового регіонального продукту лідируючі позиції займають інші галузі господарства. Робочі місця цифрової економіки можна створювати лише за умови суттєвої модернізації технічної бази.

Цифрова економіка формує нові робочі місця у ІТ-індустрії. У регіонах України вже сформувалися регіональні ринки праці, де роботодавці шукають кваліфікованих фахівців на робочі місця цифрової економіки. Розглянемо попит і пропозицію на робочу силу в ІТ-індустрії за даними одного з найбільших порталів для пошуку роботи Work.ua (табл. 1) [6].

Відповідно до даних табл. 1, найбільша кількість претендентів на одне робоче місце в ІТ-індустрії у Луганській області – 22 особи, Івано-Франківській – 16, Вінницькій – 13, Донецькій – 13, Чернівецькій – 13, Тернопільській – 12, Львівській – 11, Полтавській – 11, Сумській області – 11. Найменша кількість претендентів на одне робоче місце у місті Києві – 3 особи, Хмельницькій, Харківській, Київській, Дніпропетровській областях – по 6 претендентів.

Також з аналізу даних табл. 1 слідує, що високий рівень доступу до Інтернету не скрізь призводить до створення достатньої кількості робочих місць у ІТ-секторі. Наприклад, у Львівській області, що має високий рівень доступу до Інтернету, 11 претендентів на одну вакансію у сферах ІТ-індустрії. Це доволі високий показник. Така ситуація також спостерігається й у Волинській, Запорізькій та Одеській областях.

Як бачимо, у регіонах I кластеру є значний попит на робочі місця цифрової економіки. З іншого боку, ці області мають доволі високий рівень доступу до Інтернету, тобто існують найголовніші технічні можливості для створення робочих місць цифрової економіки. Тому, на думку автора, саме ці регіони повинні стати найактивнішими у створенні таких робочих місць, слугувати своєрідним взірцем для інших.

Для досягнення зазначеної мети необхідна державна підтримка. Деякі кроки у цьому напрямі вже здійснюються, зокрема вони передбачені у Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 рр., схваленою урядом у 2018 р. (далі – Концепція).

Основними напрямками цифрового розвитку, відповідно до Концепції, є:

- подолання цифрового розриву шляхом розвитку цифрових інфраструктур;
- розвиток цифрових компетенцій;
- упровадження концепції цифрових робочих місць;
- цифровізація реального сектору економіки;
- реалізація проєктів цифрових трансформацій;
- громадська безпека;
- цифровізація освіти та охорони здоров'я;
- електронна демократія;

- цифровізація екологічних ініціатив;
- концепція «розумних міст»;
- безготівкові розрахунки;
- електронне державне управління [7].

Головним недоліком цього нормативного акту є те, що він має декларативний характер. Хоча новостворене Міністерство і Комітет цифрової трансформації України (далі – Міністерство) робить певні успішні кроки для досягнення поставлених цілей. Прикладом такої роботи є Національний проєкт із розвитку підприємництва, у тому числі й IT-галузей. Це масштабна ініціатива, яка має онлайн-складник – Інтернет-платформу і офлайн-складник – у різних регіонах України будуть відкриті консалтингові зони для підприємців, в яких можна буде отримати фахові консультації з розвитку бізнесу в цій сфері [8]. Але цих кроків консультативного характеру недостатньо. Передусім необхідно забезпечити підвищення рівня доступу населення до Інтернету, створення навчальних центрів для бізнес-початківців у цій сфері, навчальних хабів – платформ із вільним доступом до них усіх бажаючих, особливо молоді.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок. Розвиток цифрової економіки у регіонах країни може суттєво поліпшити ситуацію на її регіональних ринках праці. Для досягнення такої цілі необхідно покращувати технологічні можливості, насамперед збільшувати рівень доступу населення до мережі Інтернет. Також слід звернути увагу на регіони з порівняно високим рівнем доступу до Інтернету та пропозицією робочої сили, такі як Львівська, Волинська, Запорізька та Одеська області. Ці регіони мають найкращі умови для формування нових робочих місць у сфері цифрової економіки. Свою роль у розвитку цифрової трансформації регіонів країни та створенні робочих місць цифрової економіки повинна відігравати і держава. Новостворені Міністерство і Комітет цифрової трансформації України мають активніше стимулювати діяльність щодо поліпшення рівня доступу населення регіонів до Інтернету, створення навчальних центрів і хабів відповідного спрямування, що, своєю чергою, пришвидшить створення нових робочих місць цифрової економіки.

Бібліографічний список:

1. Матвейчук Л.О. Цифрова економіка: теоретичні аспекти. *Вісник Запорізького національного університету*. 2018. № 4 (40). С. 116–127.
2. Колот А.М., Герасименко О.О. Соціально-трудова розвиток у XXI столітті: до природи глобальних змін, нових можливостей, обмежень і викликів. *Демографія та соціальна економіка*. 2019. № 1 (35). С. 97–125.
3. Карчева Г.Т., Огородня Д.В., Опенько В.А. Цифрова економіка та її вплив на розвиток національної та міжнародної економіки. *Фінансовий простір*. 2017. № 3 (27). С. 13–21.
4. Звіт про роботу Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації, за 2019 рік. URL: https://nkrzi.gov.ua/images/upload/142/9088/Zvit_2020_NKRZI.pdf.
5. Робоча сила України 2019 : статистичний збірник / Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2020/zb/07/zbrs_2019.pdf.
6. Work.ua – Сайт пошуку роботи №1 в Україні. URL: <https://www.work.ua/>
7. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації». URL: <https://www.kmu.gov.ua/npras/pro-shvalennya-konceptsiyi-rozvitku-cifrovoyi-ekonomiki-ta-suspilstva-ukrayini-na-20182020-roki-ta-zatverdzhennya-planu-zahodiv-shodo-yiyi-realizaciyi>.
8. Бізнес. Національний проєкт із розвитку підприємництва / Міністерство та Комітет цифрової трансформації України. URL: <https://thedigital.gov.ua/projects/business>.

References:

1. Matvejchuk L.O. (2018) Cyfrova ekonomika: teoretychni aspekty [Digital economy: theoretical aspects]. *Zaporizhia National University Journal*, vol. 4, no. 40, pp. 116–127.
2. Kolot A.M. (2019) Socialno-trudovij rozvytok u XXI stolitti: do pryrody globalnyx zmin, novyx mozhlyvostej, обмежен i vyklykiv [social and labor development in the XXI century: to the nature of global changes, new opportunities, limitations and challenges]. *Demography and Social Economy*, vol. 1, no. 35, pp.116–127.
3. Karcheva G.T., Oghorodnja D.V., Openjko V.A. (2017) Cyfrova ekonomika ta jiji vplyv na rozvytok nacionalnoji ta mizhnarodnoji ekonomiky [Digital economy and its impact on the development of national and international economy]. *Financial space*, vol. 3, no. 27, pp. 13–21.
4. Nacionaljna komisija, shho zdijsnjuje derzhavne rehuljuvannja u sferi zv'jazku ta informatyzaciji (2020) Zvit pro robotu Nacionalnoji komisiji, shho zdijsnjuje derzhavne rehuljuvannja u sferi zv'jazku ta informatyzaciji za 2019 rik [The National Commission for State Regulation of Communications and Informatization work report 2019]. Kyiv: Nacionaljna komisija, shho zdijsnjuje derzhavne rehuljuvannja u sferi zv'jazku ta informatyzaciji.
5. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy (2020) Robocha syla Ukrainy 2019: Statystychnyj zbirnyk [Labor Force of Ukraine 2019: Statistical Collection]. Kyiv: Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy.
6. Work.ua – Sajt poshuku roboty #1 v Ukraini [Work.ua – Job search site №1 in Ukraine].
7. Rozporjadzhennja Kabinetu ministriv Ukrainy «Pro skhvalennja Konceptsiyi rozvytku cyfrovoji ekonomiky ta suspilstva Ukrainy na 2018–2020 roky ta zatverdzhennja planu zakhodiv shhodo jiji realizaciji» [Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On approval of the Concept of development of the digital economy and society of Ukraine for 2018-2020 and approval of the action plan for its implementation"].
8. Ministerstvo ta Komitet cyfrovoji transformaciji Ukrainy (2020) Biznes. Nacionalnynj proekt iz rozvytku pidpryjemnyctva [Business. National Entrepreneurship Development Project].